*І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 115. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го ЧЕРВНЯ 1966 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 23, 1966 No. 115. VOL. LXXIII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 22-го червня 1966

В АМЕРИЦІ

КОНҐРЕС СХВАЛИВ ІНФОРМАЦІЙНЕЙ ЗАКОН і переслав до підпису президента Джансона. Сенат прийняв його ще 13-го жовтня 1965-го року. Сподіваються, що Президент підпише цей закон, хоч деякі члени Уряду вважають, що про справу виявляти урядові секрети повинен вирішувати Уряд, а не Конґрес. Але голова комісії в Палаті Репрезентантів конґресмен Джан Е. Мосс, який 10 років боровся за схвалення цього законопроєкту, заявляє, що проєкт цей випрацьовано в постійній співпраці з урядом. Згідно з цим законом Уряд мусітиме дозволити поглянути на урядові документи тим особам, які цього бажають. Але не можна буде домагатися, щоб Уряд дозволяв перевірювати ті документи, які відносяться до безпеки країни.

ЗМІНЕНИЙ СТАТУТ ОРГАНІЗАЦІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ робить це об'єднання країн найважливішою ґрупою держав у світі. Так заявив асистент державного секретаря в міжамериканських справах — Лінкольн А. Гордон. Зміна Статусу в справах економічних і соціяльних була обговорювана впродовж двох тижнів на Економічно-соціяльній Раді ОАД, на якій були присутні представники Уряду президента Джансона та Сенатської Комісії Закордонних Справ. Зміну Статусу ОАД переведено в цій цілі, щоб ця організація могла з більшим успіхом працювати над поліпшенням економіки населення американських держав — членів ОАД. ЗДА не зобов'язані до жадних нових концесій в користь ОАД.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ СХВАЛИЛА законопроєкт про безпечні авта і відослала його на наради повного Сенату. Голова Сенатської Торговельної Комісії сенатор Воррен Дж. Маґнусон заявив, що він сподівається, що Сенат схвалить цей закон при кінці найближчого тижня, бо в комісії прийнято проєкт одноголосно. Сенатська Комісія дещо поширила той законопроєкт, який прислав був до Конґресу Уряд президента Джансона. Згідно зі схваленим проєктом секретар торгівлі має випрацювати мінімальні стандартові засади, на основі яких мають бути продуковані нові авта. Великі кари передбачені за те, коли б якась автомобільна компанія не продукувала нових авт згідно з законом про безпеку авт.

РЕСПУБЛІКАНЦІ ПРОТИ ФАНАТИЗМУ своєї молоді. Республіканський Крайовий Комітет схвалив більші повновласті для свого голови Рея С. Блісса, щоб він міг краще контролювати деякі Відділи Організації Молоді Республіканці, в яких проявився в останньому часі фанатизм, бо їх члени співали протинеґритянських та протижидівських пісень. Молодеча організація Молоді Республіканці має 400,000 членів. Окрема резолюція засуджує виступи Молодих Республіканців проти неґрів і проти жидів. До Виконної Ради Молодих Республіканців призначено двох членів із Республіканського Крайового Комітету. Молоді Республіканці в стейті Ню Джерзі мають виключити зі своєї организації тих членів, які виявили расовий фанатизм.

У СВІТІ

КОРОЛЬ САВДІ АРАБІЇ ФЕЙСАЛ ПРИБУВ з офіційними відвідинами до Вашинґтону, де вітали його дуже парадно, як голову чужинної держави. Фейсал є вірним союзником Америки і він орієнтується на Захід та стоїть в опозиції до „революційних" арабських країн і лідерів, як єгипетський прем'єр Нассер та лівий режим в Сирії. Але ЗДА не хочуть відштовхнути остаточно Єгипет і Сирію в обійми Москви. У честь короля Фейсала відбувся у Білому Домі бенкет із приявністю тільки мужчин. Фейсал, хворий на веред шлунка, зберігає сувору дієту, а він і всі члени його почоту, не п'ють алькогольних напитків. Президент прославляв Фейсала, як вірного приятеля Америки.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН У ТАНТ ПОЇДЕ ЦЬОГО ЛІТА ДО МОСКВИ. Припускають, що він знову переконуватиме совєтських проводирів, щоб СССР погодився на пропозицію Британії — бути з нею знову спонзорами нової Женевської конференції для справи В'єтнаму.

НА ЛІДЕРА ОПОЗИЦІЇ В АВСТРАЛІЇ, 70-ЛІТНЬОГО АРТУРА КАЛВЕЛЛА, ВИКОНАНО В СИДНЕЇ АТЕНТАТ. Після публічної промови Калвелла проти участи Австралії у війні проти комуністів у Південному В'єтнамі, 19-річний робітник Раймунд Коцан стрілив до нього з пістолі, та ранив в обличчя. Атентатчика негайно схоплено, а раненого політика відвезено до шпиталю. Його стан не є загрозливий.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗАТВЕРДИВ рішення уряду — прийняти на територію Бельгії головну кватиру збройних сил Атлантійського Союзу (НАТО), яка, внаслідку вимоги Франції де Ґолля, мусить зліквідуватись у Франції. 118 голосів було „за", а 61 „проти", при 17, що стримались. Соціялісти й комуністи були одинокими противниками того законопроєкту.

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ, ФОРМАЛЬНО ЗВАНИЙ НАРОДНИМ ДОРАДЧИМ КОНҐРЕСОМ, ЗАТВЕРДИВ генерала Сугарто на становищі фактичного прем'єра, з уповноваженнями, що їх йому передав президент Сукарно 11 березня ц. р. Президентом того парляменту обрано генерала Гарріса Насучіона. Обидва названі генерали — нотерійні вороги комуністів. На цій сесії парляменту не будуть, мабуть, торкатися делікатної справи президентського титулу і вибору віце - президена: це станеться аж після переведення недалеких виборів. У випадку смерти чи виїзду за кордон Сукарна — президентські функції виконуватиме генерал Насучіон.

БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГАРОЛД ВІЛЬСОН НЕДВОЗНАЧНО ОСКАРЖИВ комуністів, що це вони під'юджують кілька осіб з верхівки спілки корабельних робітників продовжувати страйк, який триває вже 6 тижнів. Хоч ніхто з 48-членної керівної ради тієї спілки не є формальним членом компартії, проте комуністи зуміли знайти спосіб на інфільтрування тієї спілки і на тероризування її керівників.

КОМУНО-КИТАЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЧУ ЕН-ЛАЙ РОЗ'ЇЗДИТЬ по Румунії. Його прибічник Чао І-мін виголосив в одній фабриці промову, в якій прославляв румунську політику незалежности від усіх чужих впливів, — це був виразний натяк на спротив Румунії підпорядковуватись вказівкам з Москви. Румунський прем'єр Іон Джордже Маврер заявив, що він вдоволений ходом розмов з китайськими гістьми.

15 ТИСЯЧ УКРАЇНЦІВ У ТОРОНТІ ВІДДАЛИ ПОШАНУ ПЕРШИМ УКРАЇНСЬКИМ ПОСЕЛЕНЦЯМ У КАНАДІ

Загальний вид на Виставову Площу, де в неділю, 19-го червня понад 15 тисяч українців вшанували своїх піонерів. На першому пляні наші Владики, Архиєпископ Української Греко-Православної Церкви в Торонті Михаїл і Єпископ Української Католицької Церкви в Торонті — Ізидор.

Торонто. — Канадійські українці святково відзначують 75-ті роковини поселення українців у Канаді. В неділю, 19-го червня понад 15 тисяч українців зібралось на Виставовій площі в Торонті, щоби віддати пошану першим українським піонерам. Програма почалась привітанням двох наших Владик, а саме Архиєпископа Української Греко-Православної Церкви в Торонті Михаїла й Єпископа Української Католицької Церкви в Торонті Ізидора, після чого обидва Владики відслужили Соборний Молебень за участю двох хорів: катедри св. Володимира під управою дириґента Юрія Головка і церкви М. Б. П. Н. під управою о. Володимира Жолкевича. Після відспівання національних гимнів відбулась дефіляда молоді і представлення визначних гостей і понерів. У святі взяли участь високі достойники канадійського уряду. Головну промову виголосив міністер закордонних справ Канади Пол Мартін. Промовляв також син одного із українських піонерів міністер Михайло Стар. Від української молоді слово виголосив голова СУСК Любомир Жила. Мистецьку програму виповнили виступи струнної оркестри Українського Музичного Інституту імени Миколи Лисенка під управою проф. Івана Ковалева, хор учениць курсів українознавства і студентів університету того ж Інституту, танцювальні ансамблі „Рідної Школи", ОДУМ, Осередку СУМ і МУНО, хореографічний ансамбль „Євшан" під керівництвом Н. Павличенко і хор „Прометей", як гакож дівочий хор „Чайка" під управою Василя Кардаша. Акомпаніювала піяністка Марта Кравців-Барабаш. Проводив програмою адвокат Богдан Жаровський. Офіційно вів свято голова КУК у Торонті д-р М. Кушпета. Увечорі відбувся бенкет в Автомобільному Павільйоні, під час якого головну промову виголосив голова опозиції, клишній прем'єр Канади Джан Діфенбейкер. На бенкеті були вручені почесні грамоти українським піонерам. Від піонерів промовляв Іван Гуменюк. У мистецькій програмі виступив квартет „Верховина". Керував програмою Степан Давидович.

ЛІТО ПОЧАЛОСЯ 21-ГО ЧЕРВНЯ

Ню Йорк. — 21-го червня о год. 4:33 пополудні почалося літо, і того ж дня був найдовший день і найкоротша ніч, бо сонце стояло тоді найдалі на півночі на Північній півкулі. Весна почалася була 20-го березня, літо скінчиться 21-го вересня, а зима почнеться 22-го грудня.

Де Ґолль пропонує Москві — перевести наради з Західньою Німеччиною

Москва. — У Москві розпочались уже ділові наради совєтських господарів із французькими гістьми. Головним речником большевиків є на тих нарадах генеральний секретар компартії Леонід Брежнєв, а крім нього участь в нарадах беруть з совєтського боку „президент" Микола Підгорний, прем'єр Алексєй Косиґін і міністер закордонних справ Андрей Громико. З французького боку поруч із президентом де Голлем засідають міністер закордонних справ Моріс Кув де Мюрвіл та французький амбасадор у Москві Філіпп Буде. Брежнєв запропонував переведення паневропейської конференції задля створення колективного пакту безпеки для Европи. —Мурвіль у відповіді мав запропонувати, що доцільніше переводити безпосередню двосторонні наради та піддав суґестію, щоб таку конференцію СССР перевів з Західньою Німеччиною. Большевицькі головачі мали заявити йому, що передумовою для всіх розмов з Західньою Німеччиною мусить бути, щоб вона визнала Східню Німеччину. На те французи буцім-то заявили, що Франція ніколи не визнає Східньої Німеччини. Розмови ведуть „в одвертій і сердечній атмосфері" — як твердить совєтська преса, але західні обсерватори в Москві ставляться дуже скептично до практичної вартости тих розмов.

Сенат нараджується над законопроєктом про Центральну Розвідчу Аґенцію

Вашинґтон. — Сенатська Комісія Закордонних Справ закінчила проєкт про контролю над Центральною Розвідчою Аґенцією і переслала його 22-го червня на наради до повного Сенату. Згідно з цим проєктом Сенатська Комісія Закордонних Справ має додати трьох своїх членів до Комісії, яка має контролювати працю Центральної Розвідчої Аґенції. Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд заявив, що він плянує наради над цією справою тоді, коли Сенат вернеться з вакацій, на яких він перебуватиме у зв'язку з днем 4-го липня. Це буде 11-го липня. Сенатська Комісія схвалила цей проєкт ще 17-го травня більшістю 14-ох до 5-ох голосів.

АФРИКАНСЬКА ФОРТЕЦЯ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ ЗАГРОЗИ

Ню Йорк. — Одною з найбільш антикомуністичних держав Африки є новопостала незалежна Ісламська держава Мавританія. Ця країна має 416 тисяч квадратових миль території і всього лише 780.000 населення. Нарід цієї нової держави Західньої Африки треба вважати за найбільш патріотичний на тому континенті, він з давніх часів дорожив своєю незалежністю, своєю релігією, часто провадив переможні війни з ворогами — римлянами, арабськими, берберськими та муринськими племенами, і ставив величезний опір европейським колонізаторам.

Хоч Мавританія стала колонією Франції в кінці XIX стол., але щойно в тридцятих роках нашого століття французькі війська зламали опір цього войовничого, свободолюбного та героїчного народу і опанували, хоч і не надовго, цю країну.

З давніх - давен мавританський нарід своїми антропологічними рисами і навіть своєю одежею синього дили його бороду, обіймали, цілували і хвалились мені, чи блакитного кольору відрізняється від сусідніх народів Сагари, Сенеґалю та Північної Африки. Прийнявши іслам з перших днів появи його в Африці, мавританці стали гарячими його визнавцями і тепер активно поборюють у своїй країні антирелігійну та комуністичну пропаґанду. Висока мораль і глибока пошана до батьків, до старших віком, взагалі до людини, їх гостинність, чесність, чуттєвість, романтичність вивищують їх поміж усіми іншими сусідніми народами. У більшості скотарі - номади, мавританці є справжніми дітьми пустелі. Гарні тонкі риси обличчя, кучеряве, довге волосся, лагідна та добродушна усмішка характеризують їх зовнішність.

В минулому, коли я провадив розкопи на території Мавританії, в Сагарі, на руїнах старовинної Гани, мене частенько відвідували ватажки мавританських племен із своїми родинами. Одного дня завітав до мене старенький мавританець зі своїми сімома синами на верблюдах. Це була надзвичайно імпозантна картина. Не міг я налюбуватись, як сини ввесь час виявляли любов і пошану до свого патріярха і батька. Вони гладили його бороду, обіймали, цілували і хвалились мені, що це їх улюблений батько, голова роду. Пригадався мені біблійний Яков з дванадцятьма синами, бо й обличчя у мавританців має дещо біблійний характер.

Автор цієї статті, проф. д-р Ю. Шумовський (справа), зодягнений в мавританську мантію, дружньо розмовляє з амбасадором Мавританії Б. Ахмедом Баба Міске під час прийняття в мавританській амбасаді.

Отож ці люди з такими високими моральним прикметами і мають тепер свою вільну, незалежну державу. *(Закінчення на стор. 2-гій)*

Д-р Йосиф Харик про працю Корпорації Комунікаційних Сателітів

Вашинґтон. — Президент Корпорації Комунікаційних Сателітів — Комсату д-р Йосиф Харик заявив, що не є можливим, щоб Комсат міг передавати телевізійні авдиції просто до домів окремих громадян, бо ці передачі і надалі мусітимуть іти спершу до наземних стацій в окремих державах, звідки їх передаватимуть до мешкань власників телевізійних апаратів, як це дістється тепер Д-р Харик заявив, що технічно є можлива безпосередня передача з космосу до мешкань, але, правдоподібно, це не буде відбуватися з двох причин. Посередні передачі є більше природні і дешевші та технічно легші, — казав д-р Харик. Коли б передачі відбувалися впрост із космосу до мешкань, тоді могла б відбуватися пропаґанда, якої не могли б контролювати уряди окремих держав цих авдицій. Треба знати, що Комсат — це комсорціюм 52-ох держав. Комсат — це напів приватна і напів державна корпорація, яку схвалив був американський Конґрес, щоб влегшити комунікацію в космосі за допомогою сателітів. Президент цієї Корпорації Комсат є д-р Йосиф Харик, американець українського роду. Він сказав, що на перешкоді до безпосередньої передачі телевізійних програм стоїть і те що в деяких недорозвинених державах немає до цього технічних можливостей. Але з інших джерел заявляють, що ЗДА не рішилися б на безпосередні передачі з космосу навіть і тоді, коли б не існувала ця перешкода, бо уряди чужих держав були б проти цього, хотячи контролювати ті всі авдиції, які надають для їх громадян. Д-р Харик виявив, що недалеко Вашинґтону мають збудувати нову лябораторію коштом від 7-ох до 9-ти мільйонів долярів, яка вможливить сателітам космосу користати з нових технологічних вдосконалень та конкурувати з приватними промисловими контракторами, які будують свої сателіти та наземні стації. В новій лябораторії мають працювати 200 осіб, половина з них — це фахівці професіоналісти. Ця нова лябораторія має бути готова до половини 1968-го року.

Бенкет у Ню Йорку приніс $31,988.13 чистого прибутку на Фонд Українського Університету в Римі

Ню Йорк. — Сто-доляровий бенкет, що відбувся тут в неділю 5-го червня в балевій залі репрезентативного готелю „Ню Йорк Гілтон" в честь Верховного Архиєпископа і Кардинала Йосифа Сліпого, приніс 31,988.13 долярів чистого прибутку, що призначений на Фонд Українського Католицького університету в Римі. Загальних прибутків було 38,911.03 долярів, з чого зужито на адміністраційні видатки 479.10 долярів, бенкет у готелі коштував 6.343.80 долярів, мистецька програма 100.00 долярів, отже разом усі видатки виносили 6.922.-90 долярів, цебто 17.8%. На прибутки склались 328 зголошених на бенкет, що вплатили за одну особу або за родину з двох осіб по 100.0 долярів, разом від них було 32.750 03 дол. прибутку та було ще 59 жертводавців без участи в бенкеті, які склали разом 6.161.00 дол. Гроші ульоковані в кредитівці „Самопоміч" та будуть вислані до Риму після 1-го липня, бо тоді до них будуть додані відсотки від льокати. Уже після бенкету вплинуло на ту саму ціль ще додаткових 200.00 дол. пожертв. Усі ці підсумки подав до відома Громадському Комітетові Метрополії Ню Йорку — Ню Джерзі, який влаштував бенкет, його скарбник дир. Ярослав Пастушенко на перших побенкетових нарадах, що відбулися тут у приміщеннях Українського Народного Дому у вівторок, 21-го червня ввечорі. Наради відкрив і ними проводив голова Комітету д-р Ярослав Восвідка, секретарював секретар інж. Ярослав Городецький. Д-р Восвідка у своєму слові коротко з'ясував моральний і матеріяльний успіх бенкету, що опісля ще аналізував д-р Роман Осінчук та поодинокі дискутанти. Д-р Восвідка висловив, в імені Комітету, окрему подяку стемфордському Владиці Преосв. Йосифові Шмондюкові, о. деканові Володимирові Андрушкову та іншим отцям парохам, опісля поодиноким членам Комітету, зокрема скарбникові дир. Ярославові Пастушенкові, всім учасникам бенкету та його програми, а збори оваційно висловили подяку свому голові д-рові Восвідці. За Контрольну Комісію звітував д-р Роман Осінчук, стверджуючи, що перевірка вповні потвердила цифри, подані в звіті скарбника. Під час дискусії згадано й про деякі недомагання бенкету, що в нічому е поменшували його повного успіху. Вже на цих нарадах видвигнено думку евентуальної ініціятиви для створення Крайового Комітету, що постійно займався б збіркою Фондів на Український Католицький Університет в Римі. Чергові і кінцеві вже наради Комітету заповіджено на 7-го липня.

МИКОЛА ЧУМАЧЕНКО ДІСТАВ ЧЕТВЕРТУ НАГОРОДУ

Москва. — Українець Микола Чумаченко отримав четверту нагороду за гру на скрипці на міжнародному конкурсі Чайковського у Москві. Чумаченко народився в Арґентині і заступає на конкурсі Арґентину. В останніх двох роках Чумаченко поповнював свою музичну освіту в одного із кращих скрипалів - педагогів Єфрема Цимбаліста, що є директором славної школи Кертіса у Філядельфії. Українська Фіядельфійська публіка мала нагоду слухати гру Чумаченка, який виступав на кількох академіях у Філядельфії.

Катерина Хом'як, заслужена виховниця і громадянка, померла в Гемилтоні

Гемілтон, Канада. — У вівторок21-го червня тут у своєму домі (6 Alansont St., Hamilton, Ont., Canada) померла, після важкої недуги на 59-му році життя заслужена виховниця і громадянка, довголітня заступниця предсідника 458-го Відділу УНСоюзу бл. п. Катерина з Федорчуків Хомяк. Народилася у Львові 1907-го року і там закінчила учительський семінар Сестер Василіянок. Від 1928-го року учителювала на Волині, але в 1931-му році була звільнена з цієї праці польською владою за збірку фондів на Рідну Школу. Учительством та педагогікою трудилася й опісля в рідному шкільництві, учительські і педагогічні функції виконувала й під час насамперед большевицької, а опісля німецької окупацій та продовжувала їх на еміґрації спочатку в Німеччині й опісля в Канаді, куди переїхала разом з родиною в 1949-му році. Від 1950-го року була активним членом УНСоюзу. Осиротила мужа Олександра, сина Ростислава в Ню Йорку та маму і сестру в Україні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті відписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Вільна чи невільнича праця

Заколот у світі думок, спричинений теорією і практикою „співіснування" з комуністами, знайшов яскравий вияв на тритижневому конгресі Міжнародної Організації Праці у Женеві, одної з 16-ох автономних аґенцій Об'єднаних Націй, що складається з 115 репрезентаційних організацій робітничих спілок та працедавців. На терені цієї організації роками велася кампанія проти ставлення на одну дошку робітничих спілок у вільних країнах, де ті спілки створені самими робітниками, не підлягають ані державі, ані працедавцям, мають колективні угоди праці і право страйків, — і так званих робітничих спілок з комуністичних країн, де вони є державними організаціями, з проводом, що його призначає партія, і цілковито залежать від диктаторської комуністичної влади. Те саме стосується репрезентації на тих конґресах Міжнародної Організації Праці працедавців з вільних країн, де вони нікому не підлягають, і з комуністичних, де єдиним працедавцем є держава.

Відомо, що американське робітництво, яке нараховує у своїх спілках понад 16 мільйонів членів, найбільш антикомуністичне. Міжнародна Організація Праці з його голосом рахувалась, і тому не допускала бодай на керівні становища у себе представників невільничої праці з комуністичних країн. Аж цього року, 1-го червня, комуністам вдалося провести у таємному голосуванні одним голосом більшости на голову конґресу польського комуніста Леона Хайна, а 9 червня обрати як одного з 12-ох членів Екзекутивної Ради Міжнародної Організації Праці 51 голосом проти 47 при 4-ох, що стрималися, — большевика Петра Піменова. Делеґація Американської Федерації Праці-Конґресу Індустріяльних Організацій вирішила на знак протесту бойкотувати засідання того конґресу.

Це рішення керівника американської делеґації у Женеві Рудольфа Фавпла, підтримане президентом АФП-КІО Джорджем Міні, викликало гостру реакцію в Америці. Керівні чинники у Вашинґтоні були — як твердить преса — неприємно заскочені радикальним становищем американських делеґатів, бо воно перечить урядовій політиці „співіснування" з комуністами та „будування мостів" до комуністичних держав. Тому, твердить американська преса, урядові чинники намагалися переконати лідерів АФП-КІО, щоб вони зревідували своє становище. Проти бойкоту Женевської конференції висунено арґумент, що, мовляв, треба виявляти принципово толеранцію, отже й супроти комуністів, і не відкидати співпрацю з комуністами, якщо їх обрано в таємному голосуванні.

Проти Джорджа Міні виступив його заступник з АФП-КІО, голова півтора мільйонової спілки Об'єднаних автомобільних робітників, Волтер Рутер. Справою зайнялась Екзекутива Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Організацій, яка, проте, 18 голосами проти 6 підтримала радикальне й принципове становище Джорджа Міні. Цей останній заявив, що ця централя зорганізованого американського робітництва не виступає з Міжнародної Організації Праці, але буде боротися за панування в ній духа вільної праці і вільного робітничого руху, і що він вірить, що це американському робітництву вдасться.

У нинішньому світі постійних компромісів з комуністами в усіх країнах і всіх справах мужнє й безкомпромісове становище лідера американського робітництва заслуговує на подив і признання. Це глум над поняттям вільної праці і робітничих прав, щоб репрезентували їх люди із світу невільництва. Добре, що Джордж Міні задемонстрував це перед цілим світом.

Конвенція комуністів у ЗДА

Уперше від 1959 року комуністична партія ЗДА починає сьогодні в Ню Йорку, у „Вебстер Голлі" свою п'ятиденну конвенцію. Цю конвенцію уможливила американським комуністам постанова Найвищого Суду з 15-го листопада, що завернула вимогу Департаменту Справедливости про реєстрацію двох членів комуністичної партії в уряді Генерального Прокуратора. Правда, назва „конвенція" для цього збіговища занадто претенсійна: на думку деяких коментаторів, воно могло б відбутись у телефонній будці, де ще залишилося б місце для гостей.

Саме про тих гостей найбільше йдеться комуністам. Партія на протязі останніх років виявляє повний упадок. Якщо в 1945 році комуністів у ЗДА було коло 80 тисяч, то тепер їх є ледве 10 тисяч. Найбільшим розбивачем компартії ЗДА був не хто інший, як Сталін, політика якого відкинула від комунізму тих американців, що пішли до компартії з доброю вірою в обличчі небезпеки аґресії гітлерівського режиму. Тепер американські комуністи змінили свою програму і намагаються створити щось ніби „народний фронт", проголосивши заклик до об'єднання всіх сил, що є проти монополії і війни.

З думкою про „народний фронт" компартія ЗДА запросила на свій з'їзд у ролі обсерваторів представників різних груп, як Студенти Демократичного Суспільства, Дю-Бойс Клаб і Студентський Координуючий Комітет. Лише одна сесія конґресу, під час якої говоритиме „провідний речник" — як називає себе Ґюс Гол, — буде відкрита для публіки. Конґрес хоче також визначити кандидатів на публічні пости. Партійного теоретика Герберта Аптекера комуністична партія висуває в кандидати до американського Конґресу з району Брукліну. Недавно Державний Департамент відібрав Аптекерові його пашпорт тому, що він без дозволу відбув поїздку до В'єтнаму.

Нова політика американських комуністів відбивається на їхньому ставленні до противоєнних демонстрацій студентів. Як виявила Сенатська Підкомісія внутрішньої безпеки, ці противоєнні демонстрації в університетах великою мірою інспіровані й організовані комуністами, хоч перші студентські демонстрації мали спонтанний характер і випливали із щирого почування їх учасників для ідеї миру. Це вже давня політика комуністів у світі використовувати невдоволення частини громадян у державі для своїх цілей.

Правда, противоєнні демонстрації у ЗДА охопили лише незначну частину студентів. Більшість дивиться реально на теперішнє становище у світі і бачить, що односторонні протести проти політики американського Уряду лише сприяють поширенню комуністичної аґресії. Тож можна сподіватись, що всі ці затії комуністів згідно з новою програмою „лівих фронтів" не матимуть ніякого успіху. Комуністична партія ЗДА така маленька, що ніхто її поважно не бере, за вийнятком самих комуністів. Небезпека в тому, що комуністи ніколи не спиралися на широких масах, вони у кожній країні захоплювали владу зорганізованим апаратом, і свій режим спирають на поліційній сітці. Тому треба уважно стежити за новими потягненнями американських комуністів, щоб оберегти збаламучених людей від заплянованого „народного фронту".

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ В'ЄТНАМУ

Мюнхен. — Від 31 травня до 2 червня відбувалася в Мюнхені, в будинку Інституту для вивчення СССР, конференція спеціялістів-знавців проблеми В'єтнаму, Китаю і Совєтського Союзу. Було їх разом 45 осіб із шести країн: ЗДА, Британії, Західньої Німеччини, Швайцарії, Бельгії, Італії. Франція прислала своїх знавців Південно - Східньої Азії на цю конференцію. Це пояснюють тим, що у французьких урядових колах мають свій плян вирішення проблеми В'єтнаму і, мабуть, вважають, що дискусія на цю тему зайва.

Ситуацію в В'єтнамі представив у своїй доповіді американський професор з В'єтнаму Мілтон Секс. Він ствердив, що поділ тієї країни на комуністичну і некомуністичну частини, про що вирішила Конференція великодержав у Женеві в 1954 р., не приніс миру, Комуністичний режим Північного В'єтнаму знайшов слабі сторони політики урядів Південного В'єтнаму і, після довгої підготови, почав аґресію, спираючись на місцеві сили в південній частині країни (В'єтконг).

Режим самовлади Нґо Дін Дієма був повалений у Сайґоні в 1963 році. Але після цього в Південному В'єтнамі не дійшло до заспокоєння: провідники в'єтнамських буддистів домагаються скасування військової диктатури, в котрій рішальне слово мають католики. З одного боку, цей режим бореться проти комуністичних сил, а з другого — має проти себе сильну опозицію буддистів, що домагаються запровадження вільних виборів до парляменту. Вибори призначено на вересень 1966 року.

Немає певности, кому дадуть перевагу вибори до парляменту.

У країні, зруйнованій війною, адміністрація може рішально вплинути на вислід виборів. Тому буддисти вимагають участи в уряді і скасування режиму військової диктатури.

В обговоренні доповіді проф. Секса було поставлене питання: чим пояснити успіх і завзяття північних в'єтнамців і В'єтконґу в їх аґресії і чому помітна втома серед південнов'єтнамських збройних сил?

На це проф. Секс дав цікаву відповідь. Він ствердив, що для кожного національно - свідомого мешканця В'єтнаму присутність американського війська приносить різні, тяжкі проблеми, хоч багато в'єтнамців розуміють, що американська допомога необхідна для оборони проти комуністичної аґресії. В'єтнамці, — сказав проф. Секс, — мали гіркий досвід з „білою людиною" (французький колоніялізм), і підсвідомо не мають до неї довір'я, як би вона не звалася. З другого боку, південнов'єтнамські патріоти відчувають свою господарську й воєнну залежність від чужих, хоч і дружніх сил, в той час, коли в Північному В'єтнамі чужого війська немає. Комуністи Північного В'єтнаму і залежний від них В'єтконґ грають у своїй пропаґанді на струнах націоналізму і патріотизму: мовляв, цій країні непотрібне чуже втручання. Ця пропаґанда розкладає політично частину людности Південного В'єтнаму, викликає в ній пасивність і байдужість.

У дальшій дискусії виринуло питання про ролю Москви та Пейпінґу в в'єтнамській війні. З тактики уряду СССР видно, що він хотів би припинити війну у В'єтнамі на таких умовах, які не пошкодили б „революційному обличчю" совєтських володарів: адже ж китайські комуністи обвинувачують Москву в тому, що вона зрадила ідею „світової революції" і пішла на угоду з „американськими капіталістами", щоб розділити світ між цими великодержавами. Москва мусить допомагати комуністам В'єтнаму, але не хоче, щоб успіхи комуністів тієї країни вийшли на користь китайцям.

В дискусії зазначено, що уряд Північного В'єтнаму додержується тактики „покірного телятка, що дві матки ссе": Го Чі Мінґ бере допомогу з Москви і з Китаю. Однак, рішення лежить в руках китайців, бо вони можуть порадити Го Чі Мінґові почати мирові переговори, а якщо він на це не погодиться, то Мао може припинити свою допомогу і перетяти шлях для допомоги Москви.

На конференції ніхто не висловив побоювання, що Китай плянує інтервенцію власним військом у В'єтнамі. Але комуністичний уряд Китаю хоче, щоб війна у В'єтнамі закінчилася перемогою Го Чі Мінґа, бо це було б оправданням „воєнної доктрини" Мао для боротьби за комуністичну революцію проти „капіталізму й імперіялізму".

Учасники конференції були однозгідні в тому, що поразки американців у В'єтнамі, подібної до поразки французів у Дієн Бієн Фу, не можна уявити. Також було сказано, що війна у В'єтнамі не була причиною конфлікту між Москвою і Пейпінґом. Коли ця війна закінчиться, то все одно спір між двома комуністичними імперіями триватиме далі.

Конференція не ухвалила ніякої резолюції — поради урядові у Вашинґтоні. Це був розбір ситуації в Азії. Тільки один учасник конференції звернув увагу на моральну сторону в політиці. Він зазначив, що з Північного В'єтнаму втекли тисячі людей, які не хочуть жити під комуністичним режимом. Ці люди вірять, що вони не стануть жертвами комуністичного терору. Але коли б уряд ЗДА відкликав своє військо із В'єтнаму, то В'єтнам увесь опинився б у руках комуністів, і комуністичний режим жорстоко покарав би своїх противників.

Як відомо, в світовій пресі ширяться думки, мовляв, Вашинґтон мав би забрати військо з В'єтнаму і віддати ту країну на ласку й неласку комуністам. Тоді — твердить, зокрема, Вудгавз, колишній консервативний посол в лондонському парляменті, — Го Чі Мінґ мав би розв'язані руки і, як „націонал - комуніст", відстояв би свою незалежність від Китаю.

Ця теорія приваблива своєю логікою: приклад югославського Тіта відомий. Але Сталін не міг почати аґресії проти Юґославії, бо знав, що цього не допустять західні держави. Але хто в Азії міг би врятувати В'єтнам від Китаю, коли там не буде американського війська? Китайський імперіялізм має свої пляни не тільки на півночі (вимога щодо Амурської та Приморської областей СССР, претенсії на Зовнішню Монґолію), але також хоче поширити свою владу і на півдні. Та й Індія мала гіркий досвід з Китаєм, а про недолю Тибету знає цілий світ.

П. А.

АФРИКАНСЬКА ФОРТЕЦЯ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

До речі, країна їх називається „родючою пустелею". Вона надзвичайно багата на мінерали, головно залізо та мідь. Води Атлантику вздовж узбережжя кишать цінними породами риб, але традиційне їх багатство — це худоба, якої нараховується 12,000.000 голів; корів, верблюдів, овець, кіз, ослів та коней.

Французи, зламавши національно - мілітарний спротив мавританського народу і обернувши їх країну на свою колонію, зліквідували всі мавританські національні, адміністративні та політичні осередки і навіть столицею Мавританії зробили маленьке сенеґальське місто над морем Сен Люїс, звідки й керували країною. Тепер столицею незалежної Мавританії є місто Нуакшат, побудоване в пустелі на перехресті важливих караванних доріг, недалеко океану. Нуакшат в мові берберів означає „місце, де свище вітер". І ось на цьому місці за п'ять років виросла нова столиця, що вже нараховує 17.000 мешканців.

Мавританія з давніх часів була ніби містком поміж Південною та Північною Африкою, на якому зустрічалися народи різних рас і кольорів, — араби, бербери, тауреги, білі і мурини. Тут перехрещувались їх культурні впливи, і тому власне витворився в Мавританії оригінальний спосіб життя з сильним пливом ісламу.

Як я вже згадував, мавританці великі націоналісти. Провідник Національної партії Мавританії, Мамаду Сі, заявив, що його партія є знаряддям для створення єдиної квітучої нації. Ця партія створилася щойно в 1961 році, але має вже 180.000 членів і бере активну участь в соціяльному, економічному та політичному житті країни.

Мавританці мають здібних державних мужів в особах президента Моктара Дадди, міністра Елімана Кана, амбасадора при ОН Міске, міністра будівництва Яхія Ульд Менкуса та багатьох інших. Завдяки невтомній праці своїх національних діячів Мавританія з кожним днем зростає економічно і культурно. Так, наприклад, почавши з 1963 р., вивезено за кордон з Форт Гуро залізної руди до 10,000.000 тонн, а тепер починається експлуатація мідної руди в м. Акжужте. В Порт - Етьєнне збудовано великі холодильники. Крім того розбудовується власна рибальська фльота, споруджується торговельний порт біля столиці, будуються фабрики м'ясних консервів. Тяжка проблема в мавританській пустелі — питна вода — також в значній мірі розв'язана: викопано кілька сот нових криниць і врегульовано експлуатацію єдиної в країні ріки Сенеґаль.

Під час колоніяльної неволі мавританці мали лише одну середню та кількадесят початкових шкіл. Тепер у Мавританії 25.000 дітей навчаються в початкових і понад 2.000 в середніх школах; крім того, створено 250 „мандрівних шкіл", які обслуговують племена номадів у глибині Сагари.

Надзвичайно гострою проблемою Мавританії є брак адміністративних, технічних і культурно - освітніх працівників. З огляду на це багато мавританської молоді вчиться в різних спеціяльних школах Франції, Америки і Західньої Німеччини, щоб, озброївшись знаннями, допомагати в розвитку своєї держави.

Мавританці не легко піддаються під чужі впливи, що просякають до них з СССР та червоного Китаю, і надзвичайно вразливі на пункті національному і релігійному.

Недавно з нагоди національно - державного свята Мавританії відбулось в залях її амбасади в Ню Йорку велике прийняття, яке влаштував амбасадор Ахмед Баба Міске. На цьому прийнятті були представники різних держав, а також автор цих рядків, як давній приятель мавританців та дослідник їх старовини. Всі кімнати амбасади удекоровані меблями та орнаментами в мавританському стилі. Нас частували виключно національними стравами: кусом, мішуї, овочами та кавою. Все це подавалось у різьблених металевих посудинах при світлі чудово оздоблених ліхтарів. Гостинний господар та його дружина обдарували всіх гостей подарунками і одягнули їх в мавританську національну одежу „бубу" блакитного, синього та білого кольору. Вітаючи присутніх, вони заявили, що вважають їх за найближчих приятелів своїх і свого народу.

Під час прийняття я запитав одного з мавританських дипломатів, як вони ставляться до комуністів. Він мені відповів: „Ми є передусім вірні мусульмани, і тому не можемо годитися з тими, хто поневолює душі, нищить релігії і впроваджує неоколоніялізм".

Це не були тільки „красні слова" мавританця, і тоді я зрозумів, чому не було на прийнятті ані одного представника Совєтського Союзу.

(Написав проф. д-р Ю. Шумовський, Фордгем Університет)

Д-р філ. Кость Кисілевський

ДЕЩО ПРО УКРАЇНСЬКЕ СЛОВНИЦТВО

Появилась п'ята частина Етимологічного словника української мови, опрацьована по-англійськи і видана проф. д-ром Ярославом Рудницьким у Вінніпеґу, в Канаді, в Українській Вільній Академії Наук.

Автор заплянував 20 частин, отже це вже чверть всього словника.

Великий почин знаного науковця здійснюється ступнево завдякки його могутній енерґії, упертості та самопосвяті. Бо словник вимагає від кожного словникаря не тільки величезного знання, докладного начитання і бистрої спостережливости, але передусім дріб'язкової праці.

Автор відкриває в передньому слові її тайники. Отже читач довідується, що вона почалася вже в 1941 р. в Празі в Чехо-Словаччині, в Слов'янській бібліотеці, а розгорнулась у велику дію в Гайдельберґу, в Західній Німеччині, куди автор спрямував висилку своєї збірки 25 тисяч карток з опрацьованими гаслами. Тут знайшов він прихильну зустріч німецького та американського наукового світу, що дав йому змогу користати з угіднень в індоевропейському та лінґвістичному с е м і н арах. Тут постала тисяча словникових статтей.

Нова ера в праці почалась в 1949 р. після приїзду у Вінніпеґ, де завершилося задумане діло. Стільки на вступі. Накінці додано до словника листу скоротів. Шкода, що немає бібліографії, щоб облегшала читачеві, хоч би в загальному, читання наукового тексту та зазнайомлювала його легко з методами праці. Коли ж узяти до уваги весь пророблений матеріял, подив для автора й гордощі з приводу успіху огортають читача.

Впродовж останнього року нам довелось заглибитись у всі видані досі частини, тому й пишемо свої завваження. Безперечно Авторові потрібні справедливі, не дошкульні рецензії читачів, що самі збирали чи збирають такий матеріял, бо в праці можуть ще знайти поліпшення. Як дослідники в лінґвістичній ділянці, ми заступаємо думку, що Україні потрібний добрий підхід до словникового скарбу, з якого треба нарешті вибрати діялектні, говорові і говіркові слова та визнати їх за літературні, а не вичищувати й викидати їх з мови, бо комусь вони погані. Одначе в тому ділі потрібна спільна постанова, а не „пуристичні" індивідуальні засоби, потрібна праця наукових і шкільних працівників, як також представників різних професій, що цікавляться такими справами.

На нашу скромну думку, проф. Рудницький ставиться дуже справедливо до обробелеми мовного „пуризму" і називає в своєму Етимологічному словнику відповідними термінами кожне гасло; немає в ньому місця на свавільне поступовання; як етимолог він виводить українські слова від їх праджерела, порівнює з різними словами індоевропейців, їх сусідів, наводить численні етимологічні ряди, шукає їх спорідненя, особливо у формі, а далі в значеневих нюансах; досліджує і цитує праці визначних науковців світу, великих словникарів, але й практиків, діялектологів, випадкових спостерігачів і дослідників фолкльору, історичних та лінґвістичних знавців. Маємо тут українські слова з різних областей, маємо східньоукраїнські, західньоукраїнські, середньоукраїнські (XV - XVIII ст.), модерноукраїнські, староукраїнські, бойківські, гуцульські, лемківські, закарпатські або південнозакарпатські наддністрянські, волинські, наддніпрянські ; маємо тут „с о в є т ськоукраїнські" терміни, особливо із сучасної техніки та індустрії, американськоукраїнські, слова з людової етимології, ентранжери, географічні, особові, ономастичні, синонімічні, омонімічні; слова з фонетичною переверсією (напр. ваґнелийи див. єванґеліє); кожне слово має добрий наголос, відміну за історичними даними з різних діб нашої мовної культури. Між словами, особливо замітні елементи з санскриту, наведені приклади з лужицьких мов, з македонської мови і інших, що ставить українську мову на високому щаблі лінґвістичних споріднень.

Якщо йдеться про наші поради, то дозволю с о б і звернути увагу Автора на потребу використовув а н н я місця в словнику. Тому не повинні займати його такі відсилки, як напр. рідке: „видзіґорний з польського, див. фіціґорний", „визига, див. виз", що вже був наведений тільки 7 рядків вище; „викати — див. ви" — замість подати: „від „ви", тоді не треба зовсім шукати. Таких дрібних технічних пересад є тут більше. одначе вони не обнижують цієї вартости словника, про яку була мова вище. Прекрасний теж друк з великими прозорими відступами. А ціна відносно дуже низька!

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Шановні редактори, не люблю до вас писати, бо ви друкуєте тільки те, що близьке до патріярхату. Але цей раз не стерпів. Як то ви, коли прокуратор Ізраїлю (див. „Свободу" з 14 червня ц. р.) похвально відізвався про Митрополита Шептицького, а менших наших людей обвинувачує у вбивстві жидів, прийняли ту „похвалу" за чисту монету. І так радісно нею побрязкуєте. Та ж він нас зневажає! Чи ви чуєте, він каже, що ми убивали жидів!?

Панове редактори, жидів на Україні убивали спеціяльно до того приготовані військові частини, а допомагали їм фольксдойчери. А нам такої таємниці, як всякі екзекуції, не довіряли.

Л. Канюка
Міннеаполіс, Мінн.

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(18)

Відповідаючи О. Войташевському, Франко хвалив австрійські гімназії, кажучи, що вони не мали нічого спільного з російськими гімназіями. Галицька гімназія давала, крім „науки клясичних мов, також основне знання німецької мови, всесвітньої історії, природничих наук, фізики та математики, чого російські гімназії не дають ще й досі". (Писано в 1912 році.) Войташевський писав, що Франко вже в гімназії познайомився „ з українською, польською та заграничною літературами", а також із російською. Але Франко це спростував, пишучи таке:

„Щодо творів російського письменства, то вони в тих часах по галицьких провінціяльних містах траплялися дуже рідко; в моїй бібліотеці був, здається, всього тільки один том поезій Хомякова. На російські твори та російські часописи тодішня шкільна власть гляділа з великим підозрінням. За одну одержану з пошти посилку кількох чисел „Московских Ведомостей" прогнано з дрогобицької гімназії ученика Осипа Маркова, якому таким способом шкільна власть звихнула кар'єру на ціле життя" (VI, 334-335).[5]

Треба б ще згадати про ті так звані „станції", де жив Іван Франко. Франко пише в своїх споминах, що „вже з самого характеру гімназіяльного життя виходило, що ученики, бувши гістьми на своїх кватирах, не могли глибше вникати в життя родинне чи громадське тої людности, серед якої жили. Мені пощастило в наймолодших літах, коли я ще ходив до т. зв. нормальної школи, що містилася в монастирі оо. Василіян, жити на кватирі у міщанки Кошицької, що вдруге вийшла заміж за столяра Гучинського. Тут живучи протягом трьох літ, я мав нагоду придивитися ближче родинному життю та ремеслу дрогобицьких міщан, і списав дещо з тих своїх вражень в нарисі „В столярні".

Читаючи це оповідання-нарис, бачимо, в яких умовах жив „Іванцьо" в Дрогобичі у своєї „цьоці" Кошицької-Гучинської. Після одної із сварок зі своїм чоловіком, ця старша жінка лежала в ліжку з головою пообв'язуваною мокрими рушниками, і, витираючи сльози, кричала до свого мужа:

— „Ти гадаєш, що Пан Біг уже забув, як ти клявся? О, Пан Біг не забув, ні! Зламаєш ти собі ще ногу на гладкій дорозі, я тобі мовлю!

На ці бажання він відповідав своїй подрузі:

— Краще б я собі три рази на одному місці ногу зламав, як мав зв'язатися зі старою бабою".

Від таких осіб Іван Франко, який мав тоді від 9-ох до 11-ох років, не міг нічого навчитися. Але він з любов'ю згадує челядника-сміхуна Станіслава і старшого челядника Чемеринського, який говорив віршованими афоризмами і раз після сварки подружжя свого майстра з жінкою голосно виголосив таку думку:

Всі на одно йдемо:
Дурнями живемо,
Дурнями й умремо.
В тім лише діло,
Щоб наше дуренство
Іншим під ніс не смерділо.

„Окреме місце" в спогадах І. Франка займає Ясько Романський, який був термінатором і єдиним, крім Франка, малолітнім у домі. Це був „тип міського хлопця, повною супротилежністю до того несміливого та боязливого селюха, яким був „Іванцьо". І. Франко пише про нього:

„Він перший впровадив мене в многі деталі міської цивілізації, вчив мене розпізнавати час на годиннику, розрізнювати биття квадрансів від годинового, орієнтуватися в місті, знаходити потрібні склепи, вулиці, майстерні, заклади. Під його проводом я в неділі і свята по полудні пускався на далекі передмістя Дрогобича, де в нього були свояки й знайомі" (II, 136).

[5] Марків Осип (1849-1909), родом із Грушови, журналіст, москвофіл; редактор субвенціонованого російським урядом „Пролому" (1881-1882) і його продовжень під різними назвами: „Новий Пролом" (1883-1887), „Червоная Русь" (1888-1891), „Галицька Русь" (1891-92) та „Галичанин" (з 1893) й ін. Його брат Дмитро Марків (помер 1938 р. у Братиславі) — був послом до Відня, — єдиний москвофіл на 31-го українського посла до віденського парляменту.

(Далі буде)

СТАРЕ Й НОВЕ НА СОЮЗІВЦІ

(Розмова з управителями відпочинково-виховної оселі УНСоюзу, п. Данилом Слободяном і п. Володимиром Квасом, перед відкриттям літнього вакаційного сезону)

— Перше наше питання: коли відкриваєте Союзівку?

— Перше наше спростування: Союзівка відкрита для гостей круглий рік, так, що ми переходимо з одного сезону в другий.

Наша новорічна зустріч, так само традиційна Свята Вечера з 12-тьма стравами започатковують зимовий сезон. Ці щорічні святкування з'єднали Союзівці багато прихильників із ближчих і дальших околиць. Окрему притягаючу силу мають зимові спорти; лещетарство, санкування, їзда на санях. Союзівка має лещетарський з'їзд з витягом линвою, 650 стіп довгий, для початкуючих аматорів цього спорту. Щодо заавансованих лещетарів, ми договорились з управою американської оселі „Міневаска", щоб вона обслуговувала наших гостей за зниженою оплатою.

— Чи багато у Вас аматорів зимових спортів?

— Це переважно молодь, але й відвідують нас родини з малими дітьми. Часто влаштовують прогулянки і товариські зустрічі різні організації і клюби, як КЛК, пластуни, студенти тощо. Переходовим часом між зимовим і весняним сезонами є місяці березень і квітень, коли рух гостей слабшає. Але вже вчасна весна знову „притягає" більше людей.

— Як удався Вам цього року весняний сезон?

— Було багато активности: 7 весіль, дві конвенції, не згадуючи принагідних зустрічей та прогулянок під кінець тижнів. У цьому часі вже дехто відбуває вакації, часто лікарі висилають людей на відпочинок, а свіжозвінчані пари проводять тут свої „медові" тижні. Союзівка — це ідеальне місце для новоженців! Наша оселя прекрасна весною, виглядає, як один розквітлий сад, — зокрема ця партія коло пансіону „Київ". Басейн наповняється водою вже в половині травня, проте аматорів купелі ще тоді мало.

— З якими новими здобутками зустрічаєте літній сезон 1966-го року?

— Намагання управи цієї оселі кожного року дати гостям більше вигод, уліпшень, взагалі — „щось нове". Цього року, в будинку „Гостинниці" ми перебудували і змодернізували дальші кімнати. Коридор покрили новим килимом. Відновили бібліотечну кімнату, бібліотеку доповнили українськими книжками. „Зукраїнізували" нашу їдальню — причепурили її стіни декоративними тарілками й картинами наших мистців (Е. Козака, Л. Гуцалюка, А. Климка, Я. Гніздовського та ін.) Дали стилеві завіси на вікна.

Упорядкували город коло будинку „Ворохта". Аматори гри в карти і шахи тепер матимуть нагоду змагатися під відкритим небом, в тіні гилястих дерев. Привели до порядку травники довкола пам'ятника Ів. Мазепі к. „Києва", доріжки покрили асфальтом. Важлива зміна сталася на плятформі коло „Веселки": для вигоди гостей ми перенесли підручний бар на плятформу! Наша популярна оркестра „Амор" гратиме тепер посередині плятформи, нав'язуючи в той спосіб тісніший контакт

Володимир Квас

Данило Слободян

із танцюючими, а на підвищенні, де вона досі грала, стоятимуть столики і крісла, призначені для сталих гостей Союзівки...

— Союзівка має дві українські каплиці, католицьку і православну, але говорять уже про парафію для околиці. Як мається ця справа?

— Католицька парафія св. Трійці в Кергонксоні складається, як досі, із сорока українських родин, з Кергонксону та найближчої околиці. Проте, вона охоплює такі віддалені місцевості, як Кінґстон, Покіпсі, Нюбурґ та інші. Що неділі і свята відправляються Богослуження, покищо в приміщеннях Союзівки. Наш парох, о. Гузар, регулярно навчає дітей катехизму. Його науки відвідує коло 20 діточок, з них шестеро приготовив цього року до першого св. Причастя. Нам приємно відмітити, що Український Народний Союз подарував землю під будову нової церкви, яка служитиме не тільки місцевим мешканцям, але й гостям Союзівки. Для духовних потреб гостей православна каплиця коло павільйону „Київ".

— Як виглядають справи в культурно-розваговому секторі?

— Як минулих літ, так і в в цьому літньому сезоні, що починається з кінцем червня, будуть у нас суботні мистецько-розвагові програми, до яких, по змозі, будемо притягати наші найкращі мистецькі сили, з окремим акцентом на молоді таланти. До ведення цих програм ми заанґажували знову маестра Ів. Задорожного і п. Володимира Гентиша. Фейлетоніст Ікер буде допомагати їм текстами. Будемо запрошувати наших мистців та мистецькі ансамблі так з Америки, як і з Канади, принагідно — гостей з-поза океану. Сподіваємось, що в цьому сезоні відвідають нас наші театральні ансамблі з Ню Йорку і Філядельфії. З приємних несподіванок передбачений виступ наших фільмових зірок — Джека Паленса-Палагнюка та Майка Мазуркі-Мазуркевича 17-го вересня, 1966 р.

Плянуємо продовжувати недільні імпрези, поважнішого характеру, як авторські вечори доповіді, лекції і т. п. Звичайно, будуть покази фільмів, і тут теж маємо несподіванку — недавно створений Кіностудією Я. Кулинича кольорово-звуковий, документ. фільм п. з. „Наша Союзівка"! На протязі тижня хочемо „поганяти" мистецькою самодіяльністю, тобто, використовувати ті таланти, які виявляться серед наших працівників, переважно студенток і студентів.

— Чи продаєте квитки вступу на Ваші мистецько-розвагові імпрези?

— Ні, вступ на всі імпрези безплатний недля тільки наших сталих гостей, але й для т. зв. „вікендовців" і цих, що приїжджають в суботу забавитись.

— Як це так? Вас же такі імпрези коштують. Артистам, мистцям, оркестрі треба ж заплатити?

— Нашим гостям, що проводять свої вакації на Союзівці, належиться культурно-мистецька розвага і ми її даємо безкоштовно. Поза тим, нашим бажанням є зацікавити цими культурними імпрезами нашу молодь, привчити їх любити українські танці, музику, спів. Уважаємо це за наш обов'язок у відношенні до членів УНС та наших гостей і приятелів.

— А за що берете одного доляра при в'їзді на оселю?

— Цю оплату береться виключно за паркування автомобілів, і тільки раз у тижні: в суботу від полудня до півночі, і тільки від приїжджих гостей. Вони ж безплатно користають з суботніх імпрез, з басейну, тенісових кортів та всіх інших устаткувань, то хіба за це все варто одного доляра?

Ми також мусимо оплачувати окремих працівників для нормування автомобільного руху.

— Чому не впускаєте всіх самоходів нагору, поближче будинків?

— Поперше, там немає стільки місця для паркування, подруге, місце для паркування коло будинків призначене для сталих гостей і мешканців оселі. Проте, у вийняткових випадках, як хвороба, каліцтво чи що, робимо вийнятки. Треба лише потелефонувати до канцелярії.

— Ви згадували, що Ваші працівники, це в більшості студенти і студентки?

— Так. На кожний пост, — де тільки можна заступити звичайного робітника, приймаємо студентську молодь. Стараємось нікому не зробити „кривди", проте важко задоволити всі зголошення... В нас працюють молоді хлопці і дівчата майже з усіх стейтів Америки, навіть з далекої Флориди, чи Міннесоти. Першенство даємо членам Українського Народного Союзу та цим молодим людям, що активні в українських молодечих організаціях. Звичайно, перед сезоном, ми їх вишколюємо, бо чимало з них стають до праці вперше. Працюючи на Союзівці, ці молоді люди мають нагоду не лише придбати гроші на дальші студії, але перевести літо в рідному середовищі, в українській атмосфері. Нам приємно ствердити, що коло двох тисяч нашої молоді скористало досі з цієї нагоди. Взагалі — наша ставка на молоду ґенерацію, яка, до речі, творить поважну частину вакаційної публіки!

— Нав'язуючи до питання молоді: як мається справа з дитячими таборами і Курсами Українознавства?

— Ці справи, в загальному, вже знані ширшій громаді, тут хочемо лише пригадати, що дитячий табір на Союзівці триває по-три тижні, спершу для хлопців, потім для дівчат. Приймаємо дітей у віці від 6-12 років. Оплата — 30 долярів за тиждень для членів УНС, для не-членів 35 дол. Батьки не мусять нічого привозити, крім особистої білизни дітей, все інше устаткування табору наше.

Курси Українознавства починаються зараз після дитячого табору і тривають один місяць. Приймаємо студентів у віці від 16-20 року життя. Оплата — 120 дол. за цілий курс, враховуючи харч і мешкання. Табір і Курси відбуваються під фаховим проводом і опікою.

Конвенційний Комітет Дев'ятого Конґресу Американських Українців розділив працю

Ню Йорк, Н. Й. — Конвенційний Комітет Дев'ятого Конґресу Американських українців назначений екзекутивою УККА, відбув перше засідання в приміщенні Централі УККА, у вівторок, 14-го червня 1966 року. Нарадами проводив Екзекутивний Заступник Президента УККА, голова Конвенційного Комітету, п. Йосиф Лисогір, в присутності 15 осіб.

Предсідник засідання зреферував проєкт програми Дев'ятого Конґресу Американських Українців, який відбудеться 7-9 жовтня ц. р., в готелі „Ню Йорк Гілтон", в Ню Йорку, над чим вив'язалася ширша дискусія.

Слідували вибори Президії Конвенційного Комітету, які дали такий вислід: заступниками голови стали: п. Юліян Ревай, п-ні Оксана Рак, д-р Володимир Комаринський і д-р Микола Ценко. На секретаря покликано п. Лева Футалу. Далі обрано Комісії:

1. Для підготови конвенційної книжки - журналу: мґр Іван Базарко — голова, мґр Роман Ґуглевич, д-р Богдан Коваль і ред. М. В. Дольницький — члени.

2. Пропаґандивно - інформаційну: ред. М. В. Дольницький — голова, д-р Володимир Душник і ред. Зенон Снилик — члени.

3. Для підготови обіду й бенкету: п. Вальтер Клавзник — голова, п. Юліян Ревай, п. Ярослав Пастушенко і інж. Роман Рогожа — члени.

4. Реєстраційно - резерваційну: адв. Іван Робертс — голова, п. Корнель Василик, п. Вілліям Полевчак, п. Павло Дорожинський і п. Олекса Калиник — члени.

Комісії будуть доповнені в міру потреби й доцільности іншими членами Конвенційного Комітету.

Після обміну думками на різні теми, зв'язані з підготовою до Дев'ятого Конґресу Американських Українців, вирішено скликати засідання голів Комісій на вівторок, 12-го липня 1966 року.

Членів Номінаційної і Редакційної Комісій вибере — згідно з постановою Статуту УККА, Рада Директорів на засіданні в суботу, 18-го червня 1966 року.

Лікарі домагаються безпосередньої платні від пацієнтів соціяльного забезпечення

Вашингтон. — Ті лікарі, які були і є противниками закону про медичну опіку над старшими особами в рамах соціяльного забезпечення, — тепер домагаються, щоб вони могли діставати платню безпосередньо від пацієнтів, а не урядовою дорогою з каси соціяльного забезпечення, як це передбачає закон про медичну опіку та додатковий закон про забезпечення на заплату лікарських гонорарів. Ця система, якої домагаються лікарі, дозволила б їм брати вищі оплати від старших віком пацієнтів соціяльного забезпечення, ніж тоді, коли б гонорарі виплачувано з кас соціяльного забезпечення. Д-р Едвард Р. Енніс із Маямі на Флориді, колишній голова Американського Лікарського Товариства, веде акцію між лікарями, щоб можна було їм брати гонорарі безпосередньо від пацієнтів, бо, мовляв, це втримувало б прямий зв'язок між пацієнтами й лікарями. Він заявив, що вже 300 лікарів ведуть кампанію в цій справі. Він сказав в інтерв'ю з пресою, що ця кампанія не йде в тому напрямку, щоб лікарі бойкотували або страйкували при здійснюванні закону про медичну опіку. Ціль його кампанії — діставати безпосередньо гонорари від пацієнтів, яким ці кошти мало б звертати соціяльне забезпечення.

ПРИПАДОК, ЧИ РОЗБІЖНІСТЬ ОПІНІЙ? Часто трапляється, що фотографія „скаже" багато більше, ніж це можна сказати словами. Це відноситься і до фотознимки президента Джансона і віце-президента Гомфрі під час церемонії підпису одного із законів у Білому Домі.

Причинилися до успіху 100-долярового Бенкету в Ню Йорку

Кінцева листа ч. 5.

5-го червня, відбувся 100-дол. Бенкет в честь Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого з цілями моральним та матеріяльним. Громада Метрополії Ню Йорк — Ню Джерзі зложила по 11-го червня загальну суму дол. 38.911.03.

В останньому тижні перед бенкетом до участи зголосилися: Марія Хитра (Плает і Пластприят, Еліз.), П. Бондаренко (Укр. Центр. Ком., Еліз.), М. Сухорський, д-р І. і Н. Макаревич, д-р І. Ярош, інж. А. і К. Бук, А. Гординський, д-р Р. Кисілевський, д-р І. Бачинський, д-р Б. і Д. Кароновичо. Л. Мудрий з мамою, В. Стебельський, М. Харов, Т. і І. Шумилович, М. Бугера, М. Хімчак, З. Воробець (хор Церкви св. І. Хрест. Нюарк), П. і Н. Буняк, д-р Р. і Л. Ричок П. іМ. Гарматій, В. і А. Думас,П. і М. Чап, Б. і М. Ромбак, мгр. Л. Абрамюк, інж. Р. і О. Волчук, З. і В. Легедза, О. і І. Голинський, д-р Р. Лисяк, інж. М. Лепкалюк, Г. Тшаска, о. монс. К. Прийма, п-ні Кудлак (Сод. Неп. Зач.), Д. і О. Ліщинський, З. Яцура, Г. і К. Салюк, К. Янковська, Дж. Янчик (УСК-Ню Йорк), В. і інж. Н. Шехович, Р. і А. Слободян (Елізабет), прем. Ю. Ревай (Гол. Упр. „Самопомочі"), В. і О. Атляс, П. і А. Жидовський, А. і Н. Лазірко, В. і А. Козіцький, д-р Я. і В. Тиховський, І. Романишин, мгр. Р. іІ. Стецура, о. П. Федорчук, ред. І. і М. Кедрин, ред. М. Дольницький („Америка"), Народний Дім, Ню Йорк, В. Яськів, Я. і І. Дацьків, д-р Ю. Трухлий, М. і О. Черник, Ровдич С. з друж., Г. Заборський, Впр. о. Ігум. В. Красвський (ОО. Редемпт, Нюарк), Впр. о. Д. Лаптуто (парох церкви св. І. Хрест. в Нюарку).

Пожертви на Університет

В продовж акції 100-дол. бенкету, як також останніми днями впливали до Комітету пожертви на УКУ в Римі. Жертводавці, — без участи в бенкеті, — котрі не були ще проголошені:

По 100 дол. зложили: Басюк Теодор з Нюарку, Ващук О. і Ю. Вислоцький Т., п-во Михайло і Софія Гарасевич з Ірвінгтону зі своєї пенсії жертвували 100 дол. на Університет під патронатом Верх. Архиєпископа Кард. Йосифа Сліпого, д-р Гребенюк Ірина з Ольбані, Гулей Іван, дир. Добош Михайло, Кершньовський І., Клим Галя з Нюарку, Кузьмин Осип, д-р Лозинський І., Матіяш М. і Г., Мигаль Л. і А., д-р Миколаєвич Р. і Н. із стейту Массачусетс, Миськів Мих. і Дарія, д-р Никифіряк, Сава і Анна Оріняк І. і С., Підгородецька Марія, Розціпевський Мих., піяніст Рудницький Роман (неприйнятий гонорар), Савицькі Мик. і Марія, Т-во Укр. Студентів медицини в Саляманці, Еспанія, Укр. Лік. Т-во Півн. Амер. (Метр. Окр.).

По 50 дол. зложили: Білоган Осип, д-р Боднар С., Дзядинюк Ольга, інж. Клюфас О. і К., д-р Лев В., д-р Я. і д-р Л. Ляшевичі, Івана Мачай з дітьми з Бруклина принесла 50 дол., бажаючи успіхів в праці Комітету, Натина В. і А., Паславські Б. і Л., Патер А. і М., д-р Рожанковський С. і С., Секція Дружин Лікарів при УЛТПА, д-р Сочинський Р. В., д-р Темницький І. і С., Темницька Ростислава, Тимцюрак С. з Бронксу.

По 30 дол.: Білан Микола і Іванна, Василишин А., Слюсар М. і С..

По 25 дол.: д-р В. Барон, Білинський Б., д-р Волянський О. М., Гошовський Ю. і І., інж. Заяць І., о. Кекіш Ярослав, Куниць ка Олександра, Островська Ольга, Пасічняк Дарія, Хом'як Степан з Лейк Джорджі.

По 20 дол.: Вербяна Надія, Ільків Алекс., інж. Мокрівський І., інж. Фриз В. і Р.

По 15 дол.: Барагура В., Головатий С. і М.

По 10 дол.: інж. П'ясецький П.

По 1 дол.: Шпонтак М.

На цьому закінчено проголошування бенкетової акції по день 11-го червня. Книговодство передано для провірки Контрольній Комісії Громадського Комітету Метрополії.

Комітет.

● 68 професорів університету в Барцелоні, в Еспанії, позбавлено праці та платні до часу, поки над ними відбудеться суд за їхню участь в акції студентів, що демонстрували проти єдиної, державою контрольованої студентської організації й вимагали права організуватись на базі виборів. В Мадриді покарано 10-ох видатних артистів за висловлення ними симпатій вільному студентському рухові.

Франкові Роковини в УВАН (Канада)

Для відзначення 110-річчя з дня народження й 50-річчя з дня смерти Івана Франка Українська Вільна Академія Наук — УВАН у Канаді влаштувала 28-го травня Сесію пам'яті І. Франка в своєму приміщенні в УНДомі. Сесію відкрив дійсний президент УВАН д-р М. І. Мандрика. Доповідь про „Франкіяна в УВАН (Канада)" виголосив проф. Яр. Рудницький. Він обговорив дотеперішні видання УВАН в ділянці франкознавства й зокрема підкреслив вагу видання УВАН п. н. „Франко й Франкіяна на Заході" із статтями в українській, англійській, німецькій, данській, фінській та інших мовах пера українських та чужинецьких учених. Він згадав теж, що в архіві УВАН знаходиться один із рукописів Франка. — Відзначення Франкових Роковин закінчилися прилюдною доповіддю проф. Яра Славутича в УНДомі в Вінніпегу ввечері 21-го червня.

Сиракюзи, Н. Й.

НОВА СТУДЕНТСЬКА УПРАВА

На останніх загальних зборах Української Студентської Громади ім Луки Мишуги при Сиракюзькому університеті уділено абсолютоірію діючій управі та вибрано на академічний 1966-67 рік в такому складі: Надія Дорощак — голова Ігор Галій — заступник, Маруся Проскуренко — секретар, Вячеслав Литвиненко — скарбник і Орест Грицик та Орлик Бачинський — члени.

М. Дубровський

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 26-го ЧЕРВНЯ 1966 Р.

ДЖАНСТАВН, Па. Надзвичайні загальні збори членів 11-го Відд. після Сл. Божої в залі укр. кат. церкви св. І. Хрестителя. На зборах буде вибір нової Управи Відділу. Приявність членів обов'язкова. — І. Сціпений, предс.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори членів 133 Відд. від 9:30-12:00 дня в бюрі Анни Дубас при 771 Сенфорд евню, навпроти Укр. Кат. Школи св. Івана. Проситься членів прибути на збори і заплатити залеглі вкладки та відібрати чеки дивиденди. Чеків не будемо висилати поштою. Секретар буде на вакаціях впродовж липня, тому прийдіть обов'язково на ці збори. — М. Литвин, предс., Анна Дубас, секр.

БРІДЖПОРТ, Конн. Збори Т-ва Укр. Січ — 59 Відд., що мали відбутися 19 червня відбудуться 26 червня в УНДомі під ч. 500 Галлет вул. точно о год. 2-ій по полудні. Буде звіт делегатів з 26 Конвенції УНС. Проситься на зборах вирівняти свої залеглі вкладки. — Управа Т-ва.

ВАСИЛЬ ВОРГУЛЬ, довголітній секретар Т-ва Вільна Україна — 200 Відд. УНС в Озон Парк, Н. Й. і делегат на 26-ту Конвенцію, помер ненадійно дня 6 травня ц. р. Покійний народився 1892 в с. Пономіть, пов. Рогатин, Зах. Україна. До Америки прибув 1909 р., до УНСоюзу вступив 1913. Полишив в глибокому смутку дружину Теклю, 4 синів з невістками і дочку з зятем, 14 внуків і сестру вдову зам. Вовк. Похорон відбувся 10 травня ц. р. з церкви св. Марії на цвинтар Сайпресс Гіллс в Брукліні.

Вічна Йому Пам'ять!
Л. Балук, секр.

ТАРЗАН, ч. 5641. В'язні у збірнику з водою

На наказ короля Топара замкнули чотирьох в'язнів у скляним танку... І його почали наповнювати водою!

Король приглядався з недалекого трону, хихочачи садистично зі своїх жертв.

Незабаром ми, не матимем навіть місця навіть на голови —ламентував Муміс.